

K DEVADESÁTÉMU VÝROČÍ VZNIKU ČESKOSLOVENSKÉ REPUBLIKY

1. Odkaz T. G. Masaryka občanům Československé republiky byl mravní. Citace jeho slov: „*Máme si brát příklad, jak žít, můžeme se naučit, co to je, obětovat se za druhé.*“ Ano, naše doba skutečně potřebuje mravnost. Do kolika zbytečných bojů a bojůvek jsme téměř denně vtahováni, škodíme si navzájem zbytečně, a i když život sám o sobě přináší mnoho těžkostí a nezbyvá nám nic jiného než je přijímat, ještě si však obtíže vyrábíme sami navzájem. Masaryk byl velký duch, byla to charizmatická osobnost, proto jím bylo ovlivněno mnoho lidí, jeho etickými hodnotami, které vyznával. Kdyby zde dnes byl, jistě by řekl, abychom si navzájem neškodili, vždyť jsme občané jednoho státu, tedy jedné a dnes již malé občanské rodiny. Odkazem Masaryka je pro nás i dnes povinnost mravně žít.

2. Masaryk měl krásnou zásadu: „*Nic není tak velké, co není pravdivé, chci nadále kráčet životem, abych cestou zlepšoval podle svých sil, co ještě může být spraveno.*“ Podle této zásady Masaryk hodnotí vědce, politiky, myslitele, literáty, jak odpovědně hledají pravdu, snaží se jí porozumět, aby pak pomocí nalezené pravdy reformovali sebe, stát, společnost a celý národ. My současníci často zjišťujeme, že kolem nás panují soudy a názory, které nejsou pravdivé, jsou nekritické a jednostranně ideologické. Masaryk by vášnivě protestoval a jednal by podle zásad pravdy. Odkazem Masaryka je i pro nás dnes být pravdivými lidmi a být hledajícími pravdu.

3. Masaryk jako člověk cítil potřebu něhy a lásky. Ačkoli to byl muž velmi racionálně založený, přesto v něm pracoval cit, cítil potřebu někoho milovat a být milován. Lásku vnímal jako odpovědnost za druhou bytost, k milované bytosti, tím rozuměl svou ženu, cítil potřebu vroucí oddanosti. Masaryk by byl zarmoucen z rozpadu tak četných manželství, čímž v Evropě vyniká právě Česká republika. Masarykův ideál manželské lásky byl opravdu veliký, ženu cítil jako spolupracovnici, která také umí odmítnout brutalitu, lež, hrubost a nepoctivost. Doporučil by nám dnes více lásky k rodině a k dětem. Odkazem Masaryka je pro nás i dnes kladení důrazu na pevné, věrné a láskyplné manželství až do smrti jednoho z partnerů.

4. Masaryk ví, že všichni jednou zemřeme, zemřou i ti, pro které jsme pracovali. Uvádí, že přesto „*nesmíme se uzavřít v sebe, žít pro sebe a ze sebe.*“ Se životem máme nakládat uctivě, proto odsuzoval z etických důvodů sebevraždu a riskování se životem. Masaryk znal utrpení, proto se také ptal, když umřel mladý Havlíček: „*Nepřišlo vám ještě nikdy na mysl, že lidé umírají, když řekli své slovo?*“ Odkazem Masaryka je pro nás i dnes respektovat úctu k lidskému životu, ať je mladý, nebo starý a nemocný. Životu v každé jeho fázi máme prokazovat respekt a pomáhat mu.

5. Masaryk byl věřícím člověkem, který se v pozdějším věku sice bytostně neidentifikoval s žádnou církví, ale občané Československa věděli, že jejich prezident věří, že život musí být žit „*sub specie aeternitatis*“, tedy pod zorným úhlem věčnosti. Po církvi požadoval, aby pomáhala sociálně slabým vrstvám obyvatel, aby stála na straně ponížených, aby hledala nápravu rodinného života v Československé republice. Není pravda, když se píše o České republice, že je to nejateističtější stát v Evropě. Ne, Češi vyznávají transcenci, vyznávají duchovní hodnoty, jsou solidární, ale většina stojí mimo církev, horce poučení trpkým dějinným vývojem. Odkazem Masaryka je pro nás i dnes seznamování se s moudrostí Bible, kterou četl denně.

6. Co je pro Masaryka česká otázka? Co mají přinést Češi ostatním národům? Fotbal či hokej? Takovému myšlení byl Masaryk vzdálen. Jsme pouze příznivky v Evropě, nebo jsme schopni Evropě něco nabídnout? Jak aktivně zasahujeme do politické evropské kultury? To byly Masarykovy otázky. V čem je smysl českých dějin, českých bojů a ducha? Nemohu zde na tomto místě z časových důvodů odpovědět na všechny otázky, ale řekněme hned závěr: máme jako Češi přinést ostatním náro-

dům silné myšlenky humanizmu, pochopení pro mezinárodnost a sociální spravedlnost. Odkazem Masaryka je pro nás i dnes přijetí odpovědnosti za dění v Evropě. Češi pak nemají řešit problémy zbraní, ale humanitární činnosti. Humanita nás vede k odpovědnosti za příští generace. Nenávist by neměla mít místo v srdci českého občana.

7. Masaryk si uvědomoval, že jsme malý národ obklopený národy se značnou početní převahou. Malý národ podle něj musí hledět do budoucnosti a přemýšlet o tom, co bude za sto a více let. Politické souboje a hašteření často vedou politiky k tomu, že se dívají jen na konec svého volebního období, dál nikoli. V politice, kde se rozhoduje o tématech pitné vody, elektrické energie, zemědělské půdy a bezpečnosti, je nutno vidět věci z hlediska mnoha let dopředu. Masaryk sám říká: „*Co je platná politická nezávislost, když národ je závislý hospodářsky*“. Velmi dobře rozlišil, že některý stát se prezentuje jako svobodný a nezávislý, ale ve skutečnosti o něm rozhodují jiné velké státy s větším hospodářským nebo nerostným bohatstvím. Není dle mého názoru pochyb o tom, že jedině dlouhodobá ekonomická nezávislost naší vlasti nám zaručí i dlouhodobou nezávislost politickou a s tím spojenou dlouhodobou prosperitu ve všech oblastech veřejného i osobního života. Odkazem Masaryka je i pro nás dnes podpora vysoce moudrých a statečných politiků, kteří vnímají dlouhodobou perspektivu dobra našeho státu.

8. Od vzniku Československé republiky v r. 1918 se mnoho změnilo a naše současná Česká republika má mnohem méně obyvatel, než tomu bylo v době Československa za našeho prvního prezidenta. Devadesátileté výročí vzniku Československa nás vede k úvaze o tom, že velký stát i národ může být z určitých příčin vlastně malým, a malý stát či národ z jiných důvodů velkým. Vždy máme příležitost i přes malý počet obyvatel být velkým státem i národem, pokud budeme pracovat na tom, abychom rostli duchovně, intelektuálně a kulturně. „*Malost je v tom, že člověk neprohlédne a nehledá prostředků k odstranění své malosti*“, říká Masaryk. Když dnešní večer prožíváme slavnostním způsobem a hlásíme se rádi k naší vlasti, k našemu národu, pak na to nezapomínejme. Prosím, odstraňujeme malost v pojetí T. G. Masaryka v naší zemi. „*Běda národu, který se stane pohodlným a pyšným*“, připomíná nám i dnes náš první prezident. Zbavujme se těchto nectností promyšleně a cílevědomě. Situace České republiky je mnohem obtížnější, než byla v období po r. 1918. Bez pravdy a bez lásky nelze překonat krize, choroby současných civilizací a choroby v samých kořenech lidskosti. Bez pravdy a bez lásky nezachráníš ani národní svobodu, to jsou podobná slova Masaryka, který, když upřel pohled do budoucnosti, takto hovořil ke svým blízkým. Jaké další přání, a to poslední, pronést směrem k naší České republice? Ať její občané jednají vždy podle svého svědomí a naplňují odkaz prezidenta Osvoboditele, jejího zakladatele: Ať české občany charakterizuje pravda a láska.

Josef Dolista
odpovědný redaktor